

Könyvespolc

Bakóczy Antal—Sárkány István: *Erőszak a bűnözésben.* Bp. BM Kiadó. 2001. 511 oldal. 2800 Ft.

A kötet témájának drámai aktualitást ad az Egyesült Államokban 2001. szeptember 11-én bekövetkezett tragédiasorozat, amely az erőszak, illetve a nemzetközi terrorizmus elterjedésének minél korábbanál kézzelfoghatóbb bizonyítékát jelentette.

A mű történelmi viszonylatokban és koronként tárja eléink a gyakran törvényesített erőszakot. Sokrétűen mutatja be a különböző népiirtások, háborúk, önkényuralmi rendszerek borzalmait. Elemzi az elmúlt évtizedek társadalmi és gazdasági történéseit, amelyek meghatározták a bűnözés alakulását. Felvázolja azokat az ellentmondásos folyamatokat, amelyek a '80-as évektől jellemzik a nemzetközi és a hazai kriminalitást, különös tekintettel az erőszakos bűnözés alakulására. Bemutatja a közbiztonság átmeneti romlását, és ezzel párhuzamosan az állampolgárok biztonságérzetének csökkenését. Számba veszi ugyanakkor azokat a már eredményeket hozó erőfeszítéseket, amelyeket a rendvédelmi szervek a közelmúltban tettek.

A monográfiában leírtak sokoldalúan hasznosíthatók a rendvédelemben, a bűnüldözésben és az igazságszolgáltatásban dolgozók, továbbá a bűnüldözésben érintett állami, önkormányzati és társadalmi szervek és intézmények részére. A könyv egyrészt a korábbi tapasztalat tárgyilagos értékelésével és elemzésével ad hasznos tanácsokat, másrészt gondolatébresztő tartalmánál fogva további alkotó vitára is ösztönözhet.

Fekete Sándor: *Deviancia és társadalom.* Pécs. Comenius Bt. 2001. 288 oldal. 2320 Ft.

A könyv elsősorban azoknak a főiskolai, egyetemi hallgatóknak íródott, akik a tanulmányaik során elsajátított általános szociológiai ismereteiket a devianciák társadalmi jelenségének megismerésével és megértésével szeretnék bővíteni.

A kötet tartalma két fő részre tagolódik. A deviancia fogalmi problémái és ezek összefüggései kaptak helyet az I. rész első felében, s ezután következnek a klasszikus és újabb devianciaelméletek kronológiai sorrendben. A II. rész a devianciaviselkedés különböző formáit – bűnözés, öngyilkosság, alkoholizmus, drogproblémák, mentális zavarok – mutatja be.

A bűnözéssel foglalkozó fejezet áttekinti a bűnözés alapfogalmait, a bűnöző viselkedést magyarázó elméleteket, szól a viktimológiáról, a társadalmi szükség-

letek és a bűnözés viszonyáról, illetve az erőszak, agresszió és a bűnözés összefüggéseiről, végül felvázolja a hazai bűnözés tendenciáit. A fejezet rövid betekintést nyújt a magyar börtönök világába is.

A jól szerkesztett, információkban rendkívül gazdag kötet a deviancia kérdéskörének jól használható, tömör összefoglalását adja. A név- és tárgymutató a tartalmi keresést, a bő irodalomjegyzék a további tájékozódást segíti. Az egyes fejezetek végén rövid összefoglalás található. Ezek, valamint a kulcsfogalmak felsorolása a lényeg kiemelését szolgálják.

Innes, Brian: *A kínzás és a kínvallatás története.* Nagykanizsa. Canissa Kiadó. 2001. 192 oldal. 2800 Ft.

A kínzás a mai, civilizált ember számára minden formájában visszataszító és elítélendő cselekedetnek minősül. Nem feledkezhetünk meg ugyanakkor arról, hogy a kínzás évszázadokon keresztül bevett és törvényes volt, valamint a régi európai és távol-keleti törvénykönyveknek is részét képezte. A könyv a kezdetektől egészen a jelenkorig kísérli meg bemutatni a kínzás és kínvallatás történetét.

A mű ismerteti a kínzás eszközeit és technikáit, amelyek a legotrombább fizikai erőszaktól a lelki terror kifinomult módszereikig terjednek. Míg a régebbi korok egyik legkedveltebb eszköze a kínpad volt, az elmúlt XX. század számos, korábban nem ismert technológiát állított a kínzás szolgálatába. Elég csak az elektrosokra vagy a kábító hatású hallucinogén szerekkel elért beismert valóságokra gondolnunk.

A kötetből áttekintést kapunk a kínzás azon formáiról is, amelyeket a modern hadviselés során alkalmaztak. Ezekre a II. világháborús Németország és Japán bőséggel szolgáltatott példát, de a kínzást a francia hadsereg is gyakran alkalmazta az algériai háború idején.

A könyv utolsó fejezetében kitér a kínzás és kínvallatás elleni harc bemutatására is, amely már a XVIII. században, Cesare Beccaria „*Büntett és büntetés*” című könyvével kezdetét vette.

A mű figyelemre méltó áttekintést nyújt az „emberiség embertelenségéről”, a hatalom és a vele való visszaélés veszélyeiről – történjék az formálisan a törvények betartásával vagy jogon kívüli eszközökkel. Az igényes kiállítású könyvet több mint száz fotó és metszet illusztrálja.

Nemeskéri Gyula—Fruttus István Levente: *Az emberi erőforrás fejlesztésnek módszertana.* Bp. Ergofit Kft. 2001. 327 oldal. 5936 Ft.

A szerzőpáros gazdag tapasztalatokkal rendelkezik a személyzeti szakemberek képzésében. Ezáltal könyvük is gyakorlatias, praktikus szemléletmódot tükröz.

A kötet tíz fejezetből áll. Az első fejezet az emberi erőforrás fejlesztésének területeit és feladatait vázolja fel. A következő három fejezet a munkakörök elemzésével, a munkaköri értékelési rendszer kidolgozásával, valamint a munkaköri követelmények, meghatározásával foglalkozik. Külön fejezet tárgyalja a szervezeti magatartás követelményeinek meghatározását, majd a munkatársak kiválasztásáról, illetve a teljesítményértékelési rendszer kidolgozásáról olvashatunk. A könyv utolsó három fejezetének témája: a karriertervezési rendszer kialakítása, a személyzetfejlesztés és a belső kommunikáció fejlesztésének kérdése.

A könyv egyrészt meghatározza azokat az alapvető rendszereket, amelyek kidolgozása és alkalmazása feltétlenül szükséges lehet a személyzeti munkához, másrészt ismerteti azokat a módszereket, amelyek ilyen rendszerek kidolgozásához szükségesek, harmadrészt közöl az alkalmazás módszertanára vonatkozó ismeretéseket is.

Összefoglalásul elmondható, hogy a szerzők, noha fontosnak tartják a külföldi tapasztalatok megismerését, kimondottan nem javasolják a más szervezeteknél kidolgozott megoldások adaptáció nélküli, egy az egyben történő átvételét. Véleményük szerint a személyzeti szakemberek gyakorlati felkészítéséhez növelni kellene egyfelől a hazai gyakorlat, másfelől a konkrét módszertanok megismerését és elsajátítását.

Tóth Mihály: *A magyar büntetőeljárás az Alkotmánybíróság és az európai emberi jogi ítélkezés tükrében.* Bp. KJK-Kerszöv. 2001. 275 oldal. (Közgazdasági és jogi kiadványok sorozat) 4256 Ft.

Az igazságszolgáltatási rendszert gyakran éri kritika abban a tekintetben, hogy lassú az ügyek menete, enyhék az ítéletek. Ezek az észrevételek lehetnek jogosak, de a sok esetben pusztán arról van szó, hogy az egyes büntetőügyek még akkor nagyon bonyolultak, ha látszólag viszonylag egyszerűnek tűnnek.

Tóth Mihály könyve elsősorban az alkotmányos büntetőjog hazai elvei és a strasbourg-i Emberi Jogi Bíróság által is képviselt egyetemes értékek közti szoros kapcsolatra koncentrálna. A kötet mind szemléletében, mind szerkezetében újdonságot nyújt a büntetőjoggal foglalkozó szakembereknek. Rávilágít arra, hogy az itthoni alkotmánybírósági döntések és a strasbourg-i határozatok szinte azonos gondolatmenet, látásmód szerint, egymást támogatva és kiegészítve értelmezik, értékelik és tanítják az emberi jogok tiszteletét. A könyv szerkezete a magyar büntető eljárásjog struktúráját követi, de végeredményben mind az Alkotmánybíróság, mind az Európai Emberi Jogi Bíróság közel tíz éves gyakorlatát feldolgozza a büntetőeljárás alapvető elveinek megfelelően.

A szerző a kiadványt elsősorban kézikönyvnek szánta. Az idézett döntések sok esetben magukért beszélnek, máskor azok részletes összegzését, s a levont következtetéseket is olvashatjuk. Nagyon hasznos a könyv függeléke, amely

közli az Emberi Jogok Európai Egyezményének a büntetőjoggal és a büntető eljárásjoggal kapcsolatos rendelkezéseit. A különböző döntései mutatói, válogatott irodalomjegyzék és tárgymutató is járulnak a kötethez.

Wacquant, Loic: *A nyomor börtönei. A „zéró tolerancia” világméretű terjedése.* Bp. Helikon Kiadó. 2001. 173 oldal. (Helikon Huszonegy sorozat) 1280 Ft.

A francia származású, de Amerikában tanító szociológusszerző szerint Európában mindenütt érződik az a törekvés, amely a rendőrséget és a büntetés-végrehajtás intézményeit kívánja igénybe venni a tömeges méretű munkanélküliség, a fekete gazdaságból származó jövedelmek és a szociális támogatások, megszorítása okozta társadalmi problémák elfojtására. Ez – többek között – a börtönlakók számának folyamatos emelkedésével jár.

A könyv azokat az utakat vázolja fel, amelyeken keresztül az amerikai új konzervatív gondolkodók által képviselt büntető ideológia intézményesült Amerikában, majd a „zéró tolerancia” globalizálódott. A kötet rámutat arra a tényre, hogy a bebörtönzés virágzó iparággá vált az Egyesült Államokban az elmúlt évtizedekben.

A gondoskodó állam átfordulása büntetőállammá a nyomor igazgatásának új módját jelenti, Wacquant megfogalmazásában: a mindenhová betolakodó és jelen lévő büntetőapparátus eszköztárát. A szerző álláspontja az, hogy az Egyesült Államok egyértelműen a nyomor kriminalizálását választotta. Európa pedig napjainkban szembesül ezzel a történelmi alternatívával: a szegénység kriminalizálása és a között a szociális állam között kell választania, amely méltó erre a névre.

Ezzel a gondolatébresztő, egyes megállapításait tekintve vitára készítő kötettel, az igazságszolgáltatással, szűkebben a büntetés-végrehajtással foglalkozó szakembereknek érdemes megismerkedniük.

Deák Ferenc István

Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára szerzeményeiből.